

ACC. N:R M. 11856:/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

E.U.:s frågelista 17 (uppl. 2). Husbygge V.

N. M. 17.

När ett hus bygges lämnar släkt och vänner hjälp med körslor, och alla som kört bjudas på kalas, som vi kallar Köregille.

Var det en fattig som byggde, brukade han gå omkring och få trävirke gratis. En planka här och en bräda där.

Resegille hålles alltid fortfarande. När P:s nya gård byggdes för 3 år sedan, kom släktingarna med förning till gillet. De hade med sig 4 tårtor, 8 kransar tilltaket, saft och punch. I min barndom minns jag att när far hade rese-gille kommo släktingarna med stora påsar på ryggarna med brödkakor och annan förning.

Fru P.: När jag var 10 år (1888) och vi hade rese-gille i Körsveka, förekom det risgrönsgröt vid gillet, någon av de närmaste släktingarna hade också en kaka bröd med sig. De hade olika gröt med sig, och så sattes allt på bordet, och så avsmakades de olika faten.

Vid resegillet uppsattes antingen kransar eller kronor, d.v.s. två kransar varav den ena placerades vinkelrätt emot den andra. eller av löv. En eller gran förekom ej.

På julen har man 2 enar vid dörren på vardera sidan,

ACC. N:R M. 11856:2.

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men ej utegran, ej heller har man vid något tillfälle någon gran på gödselstan.

"Att vid husbygge skicka barn att hämta mossdrag" är ej bekant, men vid slakt brukar man skämta med barn och skicka dem att skicka (hämta ?) rumpedrag, för att bli av med dem.

En byggmästare i trakten, som heter Hans Svensson, berättar, att han hört tomtar arbeta om nätterna på husbyggen. Det är nog god hjälp, men om det egentligen var riktigt bra med sådant, var han inte övertygad om.

Vättar - tror man nog på fortfarande, ty man brukar lägga vätteljus i vaggan hos småbarn för att de inte skulle tagas av vättarna, innan de va döpta.

Då man byggde ett hus skulle det läggas solrätt - i öster-väster. En regel som förr iakttogs mycket noga. P:s gamla gård, som skall rivas, ligger så, men ej den nya, den ligger N-S. Nedgrävning av mynt eller annat kände varken han eller fru P. till. Inborrning av ormar eller nedläggning i flaska hade man däremot hört talas om. Ansågs vara djurplågeri. Ej heller hört något om annan nedgrävning av djur i ladugården mot sjukdom.

Till skydd för maran skulle man spika upp en skata

över stalldörren. Trots att det annars ansågs medföra otur att döda en skata, kunde man göra det för detta ändamål.

På maran tror de flesta. Den kommer om nätterna och sätter sig på bröstet. Man kan skydda sig mot den genom att vända träskorna med spetsarna mot sängen.

En granne kom en dag och berättade, att hans ko blivit "mjölkastålen" under åtta dar. Det var då någon häxa som tjuvmjölkat.

Mot frossan botade man sig genom att röka sig med svavelstickor. Röken skulle inandas. Därefter skulle man 3 gånger å rad släppa ned en eldglöd mellan linnet och kroppen och spotta för varje gång.

Seden att nedlägga hästskallar eller grytor under loggolvvet är ej känd. Däremot hade Persson i sin nya loga spänt ståltrådar mellan syllarna under brädgolvvet, liksom många andra på orten brukade göra (men inte alla). Han förklarade, att det hade ingen annan betydelse än att det "går bättre att tröska, när trådarna 'sjunger'. Det blir liksom litet musik när man tröskar." Det slagtröskas ännu då det är fråga om "långhalm". (Stålet synes ej ha någon betydelse. Pape).

Yxan fick på inga villkor sitta kvar i en stock, ty

ACC. N:R M.11856:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det var farligt för havande kvinnor. Liksom det var farligt för sådana att se en hare. Alla harar hugges nosen av på.

Kyrkhult - by. Sägen om stutarna.

Förr i tiden fanns mycket bokskog hela vägen mellan Bålaltegården och bygden så solen kunde aldrig komma fram där.

Kyrkogrimen - okänt men hustru P. förmodade, att det var detsamma som glosen, varom hon f.ö. inte visste annat än att man skulle vid passerandet av kyrkogården hålla sig på ena sidan (vilken visste hon ej) för att undvika möta glosen. Man kunde också möta den utanför kyrkogårdsmurarna.

Årsgång. Tillgick på det sätt, att man på julnatten gick 3 gånger omkring kyrkan och för varje gång dörren passerades, blåstes i nyckelhålet. När man blåst 3 gånger, öppnades kyrkodörren och då fick man se alla, som var döda under året.

Spökhistoria från Kyrkhult.

För några år sedan spökade det i en gård i Kyrkhult. Det skulle byggas en ny stall eller rättare tillbyggas. Då man grävde grunden påträffades en del ben. Kyrkoherde Ewald från Ö. Karup var och såg på dem. I stället för att gräva ner dem igen, maldes de till benmjöl och gavs åt hönsen,

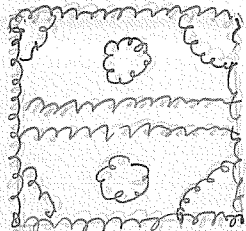
ACC. N:R M. 11856:5.

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men det skulle de ej ha gjort - påstod en gammal gumma -
ty därefter började det att spöka i hela gården. Det börja-
de hos hönsen vid ett-tiden på natten, kreaturen blev oro-
liga och hästarna stampade, och dörrar öppnade sig själva.
Man (d.v.s. en gumma) hade också sett spöket, men Persson,
som ej själv varit där ehuru mycket folk strömmade dit, på-
stod att det var syner som uppstod därigenom att månen sken
ner genom en glugg i väggen och som sedan reflekterades i
en spegel. - När gården sedan bytte ägare, upphörde spöke-
rierna. Den nye ägaren är från Skåne och f.d. brottare och
han har sagt att "kommer det något spöke hit, ska jag min
själ kasta det ut genom dörren". Kyrkoherde E. hade varit
där en nattoch vaktat på spöket ?

När min far skulle ut och köra sa' han alltid att
det var tur när katten satt på vagnen men otur när hönan
satt där.

Vid begravningar majas framför varje gård å vägen
med granris , som lägges i mönster av en ruta: (ej ene)

Endast för dekoration! Ingen
tro förknippad därmed.

ACC. N:R M. 11856:6.

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I gaveln å Perssons ladugård finns korsglugg (ny) för att svalorna skall flyga ut och in. Någon annan betydelse ej känd.

Över dörrar brukade man uthugga ett kors i trä och avfasa plankan.

se tecken. sid. 6a

Fru Perssons farfar, som dog 1907 i en ålder av 100 år, trodde på stålets kraft. När han sådde, hade han stål i "så-hon" (och han brukade sätta stål i åkerrenarna ?)

Ang. spökerierna i Kyrkhult, se Hallandstidningarna och fru Åkessons berättelse. Mannen gjorde det för att skrämma hustrun.